

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 8

* ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 21 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1915 *

ΑΡΙΘΜΟΣ 553

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΡΟΣΩΠΟΣ. Οί ζωγράφοι του Βαλκανικού πολέμου,
G. BRANDES. Για τον Ίψεν και τη ζωή του (συνέ-
χεια).
ΓΚΑΙΤΕ. Φάουστ. (μετάφρ. Κ. Χατζόπουλου).
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Ι-ΓΕΡΣΤΑΜ. Το βιβλίο του μικρού
άδερφου (συνέχεια).
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Νέα βιβλία—Ο πύργος του ακροπό-
ταμου.
Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Για την «Τρισεύγενη».
ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ. Έθνική ποίηση.
Ο ΝΟΥΜΑΣ. Γύρω από τη θηριομαχία.
Α. Π. Γραμματικά.
Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Θ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΘΗΡΙΟΜΑΧΙΑ Θ

Οί πολιτισμένοι Κανίδαλοι που μεταμορφώσανε την
Ευρώπη σ' ένα απέραντο σφαγείο, θελήσανε να
μὰς παρασύρουν καὶ μὰς στὸ Μακάβριο χορό τους.
Τοῦτος ὁ πόλεμος, ὁ ἀθέλος, ὁ γίνεи, θάναι ἢ σκλη-
ρότερη δοκιμασία γιὰ τὴ Φυλὴ μας. Ὁ Θεὸς πιά
νὰ βάλει τὸ χέρι του—ἂν, ἐννοεῖται, ὑπάρχει Θεός,
κι ἂν ὁ Θεὸς αὐτὸς δὲ σιγάθηκε κείνους πού ἐπικα-
λοῦνται τὸν ὀνόμα του, καὶ δὲν ἀγκάλιασε γιὰ τέκνα του
τοὺς ἀγρίους ἀθροποφάγους πού τὸ κάτω κάτω δὲ
ντρέπονται γιὰ τίς πράξεις τους καὶ δὲ φροντίζουνε
νὰν τίς σκεπάζουνε μὲ τὰ κουρελόπανα τοῦ πολιτι-
σμοῦ, τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ κάθε ἄλλου —ισμοῦ καὶ
σεισμοῦ καὶ περιδρομοῦ.

Δύσκολο σὲ τούτῃ τὴν κρίσιμη περίστασι πού περ-
νάει ἡ αἰμόχαρη καὶ ψευτεπολιτισμένη Ευρώπη, νὰ
ξεχωρίσει κανεὶς τὸν ἀληθινὰ ὑπεύθυνο καὶ νὰ τὸν
καταραστεῖ. Ὅλοι φταίνε ὁμαδιακά καὶ κανεὶς χωρι-
στά. Κι ἂν καὶ μεῖς αὐριο μποῦμε στὸ ὁμαδιακὸ
αὐτὸ φταίξιμο, θάχουμε τοῦλάχιστο τὸ λαφρυντικό, πὼς
ἢ σιδερένια Ἀνάγκη μὰς ἐσπρωξε, καὶ τὴν παρηγο-
ριά, πὼς ἴσως καὶ ἡ δική μας ἢ ἀνάμειξη συντομέψει
λίγο τὸν καιρὸ πού θὰ φέρει τὸν ἀφηνιασμένο κόσμον
στὸ δρόμο τῆς Εἰρήνης.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

“ΦΑΟΥΣΤ,”

Κήπος

Ἡ Μαργαρίτα στὸ μπράτσο τοῦ Φάουστ· κ' ἡ Μάρθα
μὲ τὸ Μεφιστόφελην σεργιὰ ἔχουν πέρα δώθε.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Τὸ νοιώθω, ὁ κύριος τὸν ἑαυτὸ του κατεβάζει
γιὰ χατήρι μου κ' ἔτσι μὲ ντροπιάζει.
Τὸ συνηθᾷ ἀπὸ καλωσύνη κάθε ξένος
νὰ θέλῃ νὰ φανῇ εὐχαριστημένος.
Ξέρω καλά, ἕνας πού εἶδε τόσα δὲν μπορεῖ
στὰ φτωχὰ λόγια μου εὐχαρίστηση νὰ βρῇ.

ΦΑΟΥΣΤ :

Ἔνα σου βλέμμα, ἕνας σου λόγος, φῶς μου,
ἀξίζει ὅσο ἡ σοφία ὅλου τοῦ κόσμου.

(Τῆς φιλεῖ τὸ χέρι).

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Πολλὴ σας καλωσύνη ! Πὼς μπορεῖ—
τόσο ἄσκημο, τραχὺ !—νὰ τὸ φιλήτῃ ;
Ἔχω τόσα νὰ κάνω, στοχαστῆτε !
εἶναι πολὺ ἡ μητέρα μου αὐστηρή !

(Περνοῦνε).

ΜΑΡΘΑ :

Καὶ σεῖς, κύριέ μου, ταξιδεύετε ὁλοένα ;

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :

Ἀχ, σὰν τὸν βιάζουν χρὴ καὶ δουλειὲς κανένα !
Μὲ πόσῃ λύπῃ κάποιους τόπους δὲν ἀφίνει,
κι ὡστόσο τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ μείνῃ !

ΜΑΡΘΑ :

Ὅσο εἶναι νέος κανένας, ὑποφέρνεται
ἐλεύτερος ἔτσι ὅπως ὅπως νὰ γυρίῃ·
ἅμα ὅμως παίρνῃ καὶ τσακίξῃ,
ποιός, γεροντοπαλίκαρα νὰ σέρνεται
στὸν τάφο μοναχός, τὸ ὑποφασίζει ;

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :

Ἀπόμακρα μὲ ρίγος τὸ θωρῶ.

ΜΑΡΘΑ :

Τότε σκεφτῆτε, ὅσο ἔχετε καιρὸ.

(Περνοῦνε).

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Ναί, μάτια πού δὲ φαίνονται, γοργὰ εἶναι ξε-
χασμένα !

Ἔχετε στὴν εὐγένεια συνειδήσει,
μὰ φίλους πλῆθος θάχτετε ἀποχτήτῃ,
πού εἶναι ἐξυπνότεροι ἀπὸ μένα.

ΦΑΟΥΣΤ :

Μάθε, καλή μου, γιὰ ἐξυπνάδα ὅ,τι περνᾷ
ξυπασιὰ εἶναι στενοκέφαλη συχνά.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Πῶς ;

ΦΑΟΥΣΤ :

Ἄχ, γιατί ποτὲ νὰ μὴ γνωρίζῃ
ἡ ἀφέλεια ἡ ἴδια κ' ἡ ἀθωότη πόσο ἀξίζει !
Γιατί ἡ ταπεινοσύνη, ἓνα τρανὸ
μὲς σὲ ὅσα δῶρα ἡ φύση στοργικὰ ἀσωτεύει—

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Στὸ νοῦ σας μιὰ στιγμούλα ἐγὼ ἂν περνῶ,
ἐμὲ καιρὸς νὰ σᾶς θυμοῦμαι θὰ περσεύῃ.

ΦΑΟΥΣΤ :

Θὰ μένετε πολὺ μονάχη ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Ναί, κρατοῦμε μικρὸ νοικοκυριό,
δὲ λείπει ὁμως δουλειὰ ὅσο νάχῃ·
δὲν ἔχουμε ὑπερέτριά καὶ μονάχη ἐγὼ
μαγερεύω, σκουπίζω, ράβω, πλέκω,
ἀπὸ πρωτὶ ὡς ἀργὰ στιγμή δὲ στέκω·
κ' ἔχω καὶ τὴ μητέρα κιόλα,
ποὺ τόσο ταχτικά τὰ θέλω ὅλα !
Ὅχι, πὼς ἔχει ἀνάγκη νὰ σφιχτῇ πολὺ,
μπορούσαμε πιδ ἂπ' ἄλλους νὰ φανοῦμε τώρα·
Κατάσταση ἄφησε ὁ πατέρας μου καλή,
ἓνα σπιτάκι, καὶ κηπάκι ὅξω ἀπ' τὴ χώρα.
Τώρα καὶ γὼ ἔχω κάπως τὴν ἀνάπαυσή μου :
Εἶναι στρατιώτης ὁ ἀδερφός μου κ' ἡ μικρή μου
ἡ ἀδερφοῦλα πεθαμένη.
Ὡ, πέρασα μ' αὐτὴ ζωὴ βασανισμένη·
μὰ ὅλα τὰ βάσανα ξανὰ θὰ προτιμοῦσα,
ναί, τόσο τὴ μικρὴ τὴν ἀγαποῦσα.

ΦΑΟΥΣΤ :

Ἄγγελος πές, ἂν ἔμοιαζε μὲ σέ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Τὴν ἔθρεψα καὶ πόσο μ' ἀγαποῦσε !
Μετὰ ἀπ' τὸ θάνατο μᾶς ἤρθε τοῦ πατέρα.
Εἴχαμε ἀποφασίσει τὴ μητέρα,
τόση εἶχε ἀδυναμία, ποὺ θέλησε καιρὸ
ὡς νὰ τὸ ξαναπάρῃ ἀπάνω ἀγάλι γάλι.
Ἐ ποῦ λοιπὸν μήτε στὸ νοῦ νὰ βάλῃ
νὰ τὸ βυζάξῃ μόνη τᾶμοιρο μωρό.
Τὴν ἔθρεψα ἔτσι τὴ μικρούλα μοναχὴ μου
μὲ γάλα καὶ νερό· ἔγινε δική μου.
Στὰ χέρια, στὴ δική μου ἀγκάλῃ,
γελοῦσε, χόρευε, ἔγινε μεγάλη.

ΦΑΟΥΣΤ :

Τίς ἀγνόητες θᾶνοιωσες χαρές.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Εἶχα ὁμως καὶ ὥρες δύσκολες πολλές.
Τὴν κούνια τοῦ μωροῦ τὴ νύχτα τὴν τραβοῦσα
πλαῖί μου· ὅτ' ἔκανε αὐτὸ νάναδευτῇ,
εὐτὺς ξυπνοῦσα.

Πότε ἔπρεπε νὰ τοῦδινὰ νὰ πιῇ
καὶ πότε στὸ πλευρό μου νὰ τὸ παίρνω·
κι ἂν δὲ σώπαινε, ὀρθὴ νὰ σηκωθῶ,
στὴν κάμαρα μ' αὐτὸ νὰ σουλατσέρνω,
καὶ τὸ πρωτὶ πάλι στὴ σκάφη νὰ βρεθῶ·
στὴν ἀγορὰ ὕστερα, φαί γιὰ τὴ μητέρα,
κ' ἔτσι τὰ ἴδια πάντα, κάθε μέρα.
Ὡ ναί, κύριέ μου, ὅχι περίφημη ζωὴ·
μόνο πὼς εἶν' πιδ νόστιμα ὕπνος καὶ φαί.

(Περνοῦνε).

ΜΑΡΘΑ :

Τῶν δόλιων γυναικῶν πέφτει βαρὺ :
Γεροντοπαλικάρο ποιὸς θὰ σωφρονίσῃ !

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :

Ἄν εἶταν τὸ μυαλὸ νὰ μοῦ γυρίσῃ,
μιὰ σὰν καὶ σᾶς μονάχα τὸ μπορεῖ.

ΜΑΡΘΑ :

Γιὰ πέτε : ἀκόμα κατιτίς δὲ βρήκατε ;
Μὲ τὴν καρδιά σας κάπου δὲ δεθήκατε ;

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :

Λέει ὁ λόγος : Σπίτι καὶ καλὴ γυναῖκα δός μου,
κι ἀξίζει τὸ χρυσάφι ὅλου τοῦ κόσμου.

ΜΑΡΘΑ :

Ἄν ἔχετε ὄρεξη, ἔννοῶ, ποτέ σας νοιώσει ;

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :

Μὲ δεχτήκαν παντοῦ μ' εὐγένεια τόση !

ΜΑΡΘΑ :

Θέλω νὰ πῶ ἂν ποτὲ ἀγαπήσατε σωστά ;

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :

Μὲ γυναῖκες ἄς λείπουν χωρατά.

ΜΑΡΘΑ :

Ἄχ, δὲ μὲ νοιώθετε !

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :

Λυποῦμαι, τί νὰ γίνῃ !
Νοιώθω ὥστόσο—πολλὴ σας καλωσύνη !

(Περνοῦνε).

ΦΑΟΥΣΤ :

Σὰν μπῆκα ἐδῶ στὸν κῆπο, πέ μου,
μὲ γνώρισε ἀμέσως, ἄγγελέ μου ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Δὲν εἶδατε ; Τὰ μάτια ἔρριξα χάμου.

ΦΑΟΥΣΤ :

Μοῦ συμπαθᾷς τὴν αὐτάδειά μου
καὶ τὴν πολλή μου ἀδιακρισία,
σὰν ἐβγαίνες ἐκεῖ ἀπ' τὴν ἐκκλησία ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :

Τᾶχασα· αὐτὸ ποτὲ δὲ μοῦ εἶχε λάχει·
κανεὶς νὰ πῇ κακὸ γιὰ μὲ δὲ θᾶχῃ.
Ἄχ, εἶπα, μὴ στὸ φέρσιμό μου
κάτι ἄπρεπο καὶ ἀδιάντροπο ἔχει δῆ,
πὼς τοῦ πέρασε ἰδέα νὰ μοῦ φερθῇ,
σὰ νᾶμουνα καμιὰ τοῦ δρόμου ;

Μὰ ἄς σᾶς τὸ πῶ ! Κάτι, δὲν ξέρω τί, μιλοῦσε
μέσα μου ἔδω καὶ σᾶς δικιολογοῦσε.
Μὰ μὲ τὸν ἑαυτὸ μου εἶχα θυμῶσει ὥστόσο,
ποὺ δὲν μπορούσα πιδ πολὺ νὰ σᾶς θυμῶσω.

ΦΑΟΥΣΤ :
Γλυκειά μου !

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :
Ἄστε !

ΦΑΟΥΣΤ :
Μπουκέτο κάνεις ;
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ (κόβει μιὰ μαργαρίτα καὶ μαδᾷ ἓνα
ἓνα τὰ φύλλα της):
"Οχι ! εἶν' ἓνα

παιγνίδι.

ΦΑΟΥΣΤ :
Τί ;

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :
Ἀφῆστε. Γελάτε δὼ μὲ μένα.
(Μαδᾷ καὶ μουρμουρίζει).

ΦΑΟΥΣΤ :
Τί μουρμουρίζεις ;
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ (σιγαλά) :
Μ' ἀγαπᾷ—δὲ μ' ἀγαπᾷ.

ΦΑΟΥΣΤ :
Οὐράνια μου γλυκειά θωριά !
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ (ξακολουθεῖ) :
Μ' ἀγαπᾷ—δὲ μ' ἀγαπᾷ—
(μαδόντας καὶ τὸ τελευταῖο φύλλο, ξεφαντίζει μὲ χαρά):
μ' ἀγαπᾷ !

ΦΑΟΥΣΤ :
Ναί, παιδί μου, τοῦ ἄνθους ἡ φωνὴ
θεϊκὸς χρησμός ἄς σοῦ εἶναι ! Σ' ἀγαπᾷ !
Τὸ νοιώθεις, τί σημαίνει ; Σ' ἀγαπᾷ !
(Τῆς πιάνει καὶ τὰ δύο χέρια).

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ :
Ἀνατριχιάζω !

ΦΑΟΥΣΤ :
Μὴν τρέμης ! "Ω, ἄς σοῦ πῇ τὸ μᾶτι,
αὐτὸ τὸ χερσοφίξιμο ἄς σοῦ πῇ
ὅ,τι εἶναι ἀνείπωτο· δοσμένη
ἀκέρια, ἄς αἰστανθῇ ἡ ψυχὴ
μιὰ ἀναγάλια, ποὺ αἰώνια πρέπει νᾶναι !
Αἰώνια!—θᾶταν τὸ τέλος της ἀπελπισιά.
Ναί, ὄχι τέλος, ὄχι τέλος !

(Ἡ Μαργαρίτα τοῦ σφίγγει τὰ χέρια· ἔπειτα ξαπολιέται καὶ
φεύγει τρεχάτη. Ὁ Φάουστ μένει μιὰ στιγμὴ στοχαστι-
κός, ἔπειτα πηγαίνει κατόπι της.)

ΜΑΡΘΑ (φτάνοντας) :

Ἡ νύχτα πιάνει.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :
Ναί, νὰ φεύγουμε καιρός.

ΜΑΡΘΑ :
Θὰ σᾶς ἔλεγα νὰ μείνετε ἀκόμα,
μὰ ἔδω ἔχει ὁ κόσμος κακὸ στόμα.
Μόνη δουλειὰ σὰ νᾶναι καθενός,

σκοτούρα ἄλλη καμιὰ σὰ νὰ μὴν ἔχη,
παρὰ τί κάνει ὁ ἄλλος νὰ προσέχη,
κι ὅπως καὶ νὰ φερθῇ, στὴ γλώσσα του θὰ πέση.
Ἀλλὰ τὸ ζευγαράκι μας ;

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :
Ἐκεῖθε εἶναι φευγάτο.
Πεταλουδίτσες παιγνιδιάρες.

ΜΑΡΘΑ :
Σὰ νὰ τῆς ἀρέση.
ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ :
Κι αὐτὴ ἐκείνου. "Ε, ἔτσι εἶναι ὁ κόσμος ἔδω
κάτω.

(Μεταφραστικὴ δοκιμὴ) ΚΩΣΤ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ ΤΟΥ ΒΑΛΚΑΝΙ- ΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ○ ○ ○ ○ ○

On doit le dire avec la dou-
leur de sentir à combien de belles
organisations on refuse un deve-
loppement si productif pour la so-
cieté, plus par indifférence que par
hostilité.

EUGÈNE CARRIERE

Μιὰ ἀγανάκτησις ἅγια ἐμπνέουσε τὰ λόγια ποὺ φα-
νερόνουν τὴν πίκρα τοῦ Ἑλλήνα τεχνίτη.

Τὸ Θεωμόπουλο ποὺ ἔῃ μεσ' στὰ ὄνειρα τῆς τέ-
χνης, ποὺ ξέρω ποὺ ἔχει τὴν αἰώνια ἄσβυστη φωτιὰ
ποὺ δημιουργεῖ τὰ μεγάλα, μπορούμε νὰ τὸν πάρουμε
ὥσάν τὸ σύμβολο καὶ σάν, τὸ θῦμα τεχνίτη, στὸν τό-
πο μας.

Εἶναι παραπάνω ἀπὸ τραγικὰ ἀνείπωτη ἡ ἀγωνία,
ἡ κόλαση ἐκείνου, ποὺ ἔχει κατὶ νὰ πῇ, κατὶ νὰ δη-
μιουργήσῃ, κατὶ ποὺ τὸ πνίγει ἡ κακούργα περικυ-
κλωσιὰ καὶ τοῦ ἄλυσσοδένει βάρβαρα τὴν ἐκδήλωσι
κακοδέχοντας κάθε του πονοχαρά. Ὁ καλλιτέχνης ποὺ
λαχταρᾷ, ποὺ ὀνειρεύεται ὅλημερίς τὴ συμπάθεια
τῆς κοινωνίας· στὶς ἐκδηλώσεές του, τὸ ἐνδιαφέρον, τὴν
προσοχή, τὴν ἀγάπη, τοὺς ἐνθουσιασμούς, τὴ διονυ-
σιακὰ μέθη, βρίσκει τὴ μοῦχλα τὴν πνευματικὰ,
τὴν ἐγκληματικὰ ἀναισθησία, τὴν ἀπαίσια ματαιότητα
τοῦ ἀφόρητου βουρζουαζοῦ. Τὸ ν' ἀγόραζε τὸ ἔθνος
γιὰ 400,000 χιλιάδες δραχμῆς, ἔργα ἀληθινά, ποὺ θὰ
ἐδίδασκαν τὴ ὑψηλὴ καὶ τῆς τέχνης, θᾶτανε πάντα
μιὰ αἰσθητὴ ὠφέλεια γιὰ τὴν τέχνη σιὸν τόπο μας καὶ
ἄς εἶτανε καὶ Κινέζικα.—Τώρα ὅμως πρόκειται γιὰ
τὰ ζωγραφικὰ ἔργα τοῦ κ. Γ. Σκῶτ ποὺ ἀγοράστη-
καν στὴν Ἀθήνα καὶ ὄχι γιὰ τὸ εἰκονογραφικὸ ἔργο
του ποὺ στέκεται καλὰ στὸ εἶδος του, ποὺ ἡμποροῦσε
νὰ διαφημίσῃ καλλίτερα τὶς νίκες μας, παρὰ ἡ φκεια-
σιδωμένη ζωγραφικὴ του.

Κ' ἡ φωνὴ τοῦ Θεωμόπουλου—εἶναι φωνὴ πονε-
μένου, ὁ πόνος του εἶνε πόνος μας—γιατὶ εἶναι ἀνή-